

УДК 613.6.01

DOI <https://doi.org/10.32782/pub.health.2026.1.30>

Юхимчук Юлія Миколаївна,
викладач кафедри громадського здоров'я та фізичного виховання
Національного університету «Острозька Академія»;
професіонал з громадського здоров'я
Острозького відділення ДУ «Рівненський ОЦКПХ МОЗ»
ORCID: <https://orcid.org/0009-0003-3457-503X>

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРОФІЛАКТИКИ «НІКОТИНОВОЇ ЕПІДЕМІЇ» В УКРАЇНІ

Актуальність. Згідно з даними Глобального опитування дорослих (GATS), станом на 2017 рік в Україні налічувалося 8,2 мільйона активних споживачів тютюну. Тютюнова епідемія щорічно спричиняє смерть близько 85 тисяч осіб від асоційованих захворювань. Поширеність вживання серед чоловіків становила 39,7%, серед жінок – 8,9%. Економічні збитки України від вживання тютюну оцінюються у 12,5 мільярдів доларів США щорічно.

Мета роботи: провести аналіз та оцінку заходів із профілактики тютюнопаління серед населення, визначити пріоритетні напрямки діяльності.

Матеріали та методи. Дослідження базується на комплексному підході з використанням епідеміологічного, описового, статистичного та графічного методів аналізу поширеності тютюнових та новітніх нікотиновмісних виробів в Україні за 2017–2025 рр.

Результати дослідження. Аналіз динаміки поширеності куріння серед дорослого населення України у 2019–2025 роках демонструє загальну стабільність показників із тимчасовим зростанням під час початку повномасштабної війни. Зокрема, у 2019 році частка курців становила 22,8%, у 2022 році відбулося зростання рівня куріння до 28%, що може бути пов'язано з впливом воєнного стресу, погіршення психоемоційного стану громадян і зміною стратегій поведінки у відповідь на стресові фактори. У наступні роки показник знизився та стабілізувався на рівні 24% у 2023–2025 роках, що свідчить про повернення до довоєнних показників, хоча подальшої тенденції до зменшення поки що не спостерігається.

Висновки. Тютюнова «нікотинова епідемія» в Україні набуває нових, складніших вимірів. Якщо традиційне куріння після воєнного піку (28% у 2022 р.) децю знизилось, то сукупна поширеність нікотинового споживання з урахуванням ТВЕН та електронних сигарет залишається на критично високому рівні 17–24% і не виявляє стійкої тенденції до зниження. Системна профілактика нікотинової залежності потребує інтегрованого поєднання законодавчих, освітніх, медичних та комунікаційних заходів.

Ключові слова: тютюнопаління, електронні сигарети, системи для нагрівання тютюну (ТВЕН), нікотинова залежність, профілактика

Yukhymchuk Yu. M. Current issues of prevention of the "nicotine epidemic" in Ukraine

Topicality. According to data from the Global Adult Survey (GATS), as of 2017, there were 8.2 million active tobacco users in Ukraine. The tobacco epidemic causes the death of about 85,000 people from associated diseases annually. Prevalence of use among men was 39.7%, among women – 8.9%. Ukraine's economic losses from tobacco use are estimated at US\$12.5 billion annually.

The purpose of the work: to conduct an analysis and assessment of tobacco prevention measures among the population, to determine priority areas of activity.

Materials and methods. The study is based on a comprehensive approach using epidemiological, descriptive, statistical and graphic methods of analyzing the prevalence of tobacco and the latest nicotine-containing products in Ukraine for 2017–2025.

Research results. The analysis of the dynamics of smoking prevalence among the adult population of Ukraine in 2019–2025 demonstrates the general stability of indicators with a temporary increase during the beginning of a full-scale war. Specifically, in 2019, the proportion of smokers was 22.8%, in 2022 there was an increase in the smoking rate to 28%, which may be due to the impact of war stress, the deterioration of the psycho-emotional state of citizens and the change of behaviour strategies in response to stressors. In the following years, the indicator decreased and stabilized at the level of 24% in 2023–2025, which indicates a return to pre-war indicators, although there is no further downward trend yet.

Conclusions. The tobacco epidemic in Ukraine is taking on new, more complex dimensions. If traditional smoking has slightly decreased after the war peak (28% in 2022), the combined prevalence of nicotine consumption including TWEN and e-cigarettes remains at a critically high level of 17–24% and does not show a steady downward trend. Systemic prevention of nicotine addiction requires an integrated combination of legislative, educational, medical and communication measures.

Key words: tobacco smoking, electronic cigarettes, systems for heating tobacco (TVEN), nicotine addiction, prevention.

Вступ. Тютюнова залежність є однією з найпоширеніших та найнебезпечніших хронічних хвороб сучасності, яка має всі ознаки епідемії в контексті громадського здоров'я. За оцінками Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ), у світі налічується понад 1,3 мільярда споживачів тютюну. Щороку від захворювань, пов'язаних із вживанням тютюну, помирає понад 8 мільйонів людей [1]. Особливої актуальності ця проблема набуває в Україні, в контексті демографічної кризи, воєнної агресії та перебудови системи охорони здоров'я.

Згідно з даними Глобального опитування дорослих щодо тютюну (GATS, 2017), станом на 2017 рік в Україні налічувалося 8,2 мільйона активних споживачів тютюну. Поширеність вживання серед чоловіків становила 39,7%, серед жінок – 8,9% [2; 3]. Тютюнова «епідемія» щорічно спричиняє близько 85 тисяч смертей українців від асоційованих захворювань, а економічні збитки країни від тютюнового споживання сягають 12,5 мільярдів доларів США щорічно [3; 4].

Протягом останнього десятиліття структура нікотинного споживання зазнала змін. Традиційне тютюнопаління поступово витісняється або доповнюється новітніми нікотиновмісними виробами – системами для нагрівання тютюну (СНТ) та електронними сигаретами (вейпами). Ринок цих продуктів стрімко зростає: згідно зі звітом ВООЗ 2021 року, кількість споживачів електронних нікотинних пристроїв у світі перевищила 82 мільйони осіб, причому найвищі темпи зростання фіксуються серед підлітків та молодих жінок [1]. Виробники активно позиціонують ці вироби як «безпечну альтернативу» звичайним сигаретам, що є маркетинговою маніпуляцією, не підкріпленою науковими доказами.

Повномасштабне вторгнення Росії в Україну у 2022 році стало додатковим чинником, що негативно вплинуло на динаміку тютюнопаління. Хронічний психоемоційний стрес, пов'язаний із воєнними діями, переміщенням населення та порушенням звичного способу життя, призвів до появи феномену «воєнного куріння». За даними КМІС (2022), поширеність куріння зросла до 28% – найвищого показника з часів систематичного моніторингу [10]. Нікотин при цьому виступає доступним і соціально прийнятним, однак надзвичайно шкідливим механізмом короткострокової психологічної адаптації до стресу.

Мета та завдання. *Мета* – оцінити тенденції поширення нікотиновмісної продукції в Україні в умовах та проаналізувати ефективність державної політики контролю над тютюнопалінням і її відповідність міжнародним стандартам.

Завдання: 1. проаналізувати поширеність вживання тютюнових виробів, ТВЕН та електронних сигарет в Україні у 2017–2025 роках; 2. оцінити трансформацію ринку нікотиновмісної продукції; 3. проаналізувати ефективність державних заходів у сфері контролю над тютюном; 4. провести порівняльний аналіз національного законодавства з міжнародними стандартами ВООЗ та директивами ЄС.

Методи дослідження базуються на комплексному підході з використанням епідеміологічного, описового, статистичного та графічного методів аналізу поширеності тютюнових та новітніх нікотиновмісних виробів в Україні за 2017–2025 рр. [4; 5].

Для дослідження використано наступні джерела: GATS 2017 як базовий репрезентативний показник поширеності вживання тютюну в Україні [2]; аналітичний звіт щодо профілактики та контролю неінфекційних захворювань (НІЗ) в Україні (2021) [3]; дані Київського міжнародного інституту соціології (КМІС) та ВООЗ за 2019–2021 рр. [6, 7]; звіти ГО «Життя» та КМІС (2024) [8]; результати всеукраїнського опитування щодо вживання нікотиновмісних продуктів (КМІС, 2025) [9]; спеціалізований моніторинг воєнного та повоєнного періодів 2022–2025 рр. [10].

Результати дослідження. Аналіз поширеності куріння серед дорослого населення України у 2017–2025 рр. проведено шляхом порівняння показників за окремі роки спостереження. За результатами дослідження встановлено, що у 2017 році частка осіб, які курять, становила 22,8%. У 2019 році показник зріс до 24%, після чого у 2020 році відзначалося його незначне зниження – до 23%. У 2022 році зафіксовано найвище значення поширеності куріння – 28%, що може бути пов'язано з впливом несприятливих соціальних умов та підвищеним психоемоційним навантаженням населення через російську військову агресію та початок повномасштабних бойових дій на території нашої держави. Уже у 2023 році показник зменшився до 23%, демонструючи тенденцію до часткової стабілізації. Станом на 2025 рік рівень поширеності куріння становив 24%. Отримані результати свідчать про нерівномірну динаміку показника протягом досліджуваного періоду та відсутність стійкого зниження поширеності куріння серед дорослого населення.

Одним із найбільш тривожних трендів останніх років є стрімка трансформація ринку нікотиновмісних виробів. Якщо у 2017 р. традиційні сигарети домінували з показником 93–95% серед усіх форм тютюноспоживання, то до 2025 р. структура ринку суттєво змінилася. ТВЕН та рідинні нікотинові вейпи стали самостійним і значущим

сегментом [9]. На рис. 3 і 4 представлено актуальну структуру вживання нікотинівмісних виробів за даними КМІС за 2022 та 2025 рр.

У 2022 році частка дорослих, які використовували тютюнові вироби для електронного нагрі-

вання (ТВЕН), становила –15,3%, електронні сигарети – 6,5%, кальян – 3,3%, а нікотинові подушечки – 0,8%. Уже у 2025 році спостерігалось подальше зниження використання традиційних сигарет до –17%, водночас значно зросло вжи-

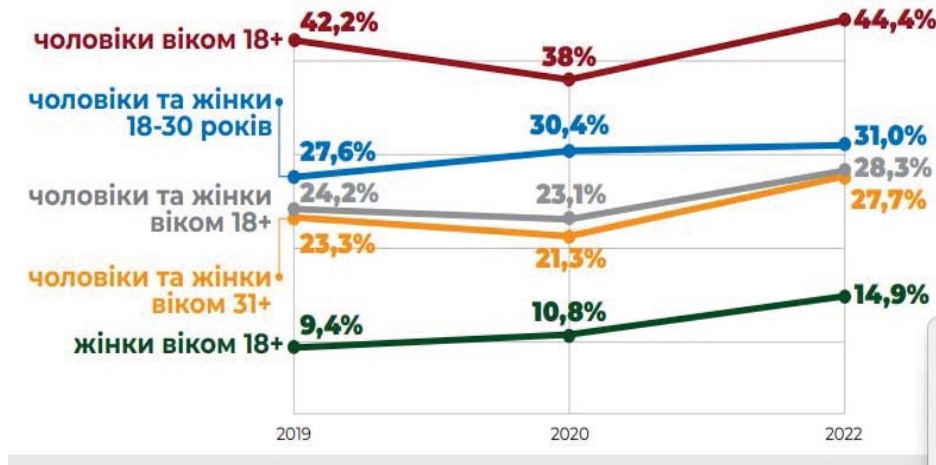

Рис. 1. Поширеність куріння серед дорослого населення України (18+), 2019–2022 рр.

Джерело: КМІС [7].

Щоденне споживання тютюнових та нікотинівмісних виробів, 2022-2025 роки

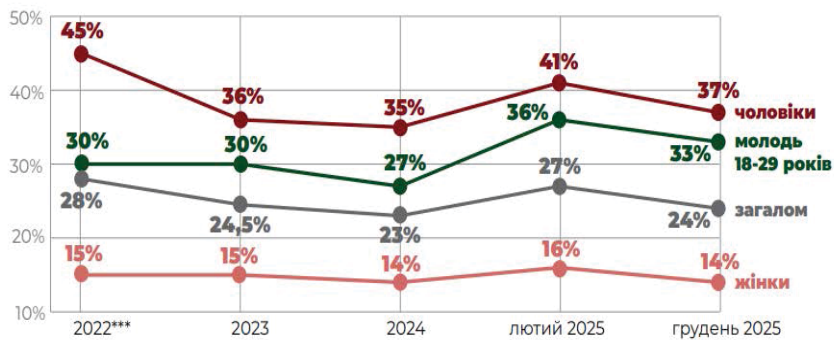

Рис. 2. Поширеність куріння серед дорослого населення України (18+), 2022–2025 рр.

Джерело: КМІС [9].

% у рядку	ТВЕН		ТВЕН з добавками		Електронні сигарети		Кальян		Нікотинівмісні подушечки	
	30 днів	Копи-небудь	30 днів	Копи-небудь	30 днів	Копи-небудь	30 днів	Копи-небудь	30 днів	Копи-небудь
Досвід куріння тютюну:										
Зараз курять щодня	15,3	26,4	9,9	20,8	6,5	14,4	3,3	31,6	0,8	5,4
Зараз курять, але не щодня	14,8	28,2	12,3	18,0	2,1	9,3	3,9	32,0	2,0	4,4
Раніше курили щодня	1,7	10,8	1,7	8,3	1,9	8,2	1,0	25,4	0,0	1,3
Раніше курили, але не щодня	6,3	12,8	6,3	10,2	1,5	6,7	2,0	37,6	0,5	1,1
Ніколи не курили	0,4	1,4	0,4	0,9	0,3	1,2	0,5	10,9	0,0	0,0

Рис. 3. Структура вживання тютюнових виробів в Україні під час воєнного стану (2022 р.).

Джерело: КМІС [7].

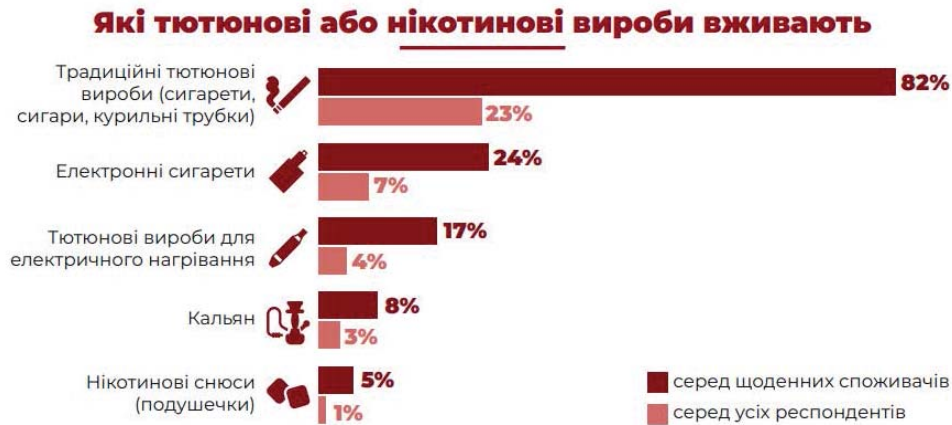

Рис. 4. Структура вживання тютюнових виробів в Україні 2025 р.

Джерело: КМІС [9].

вання електронних сигарет – до 24%, кальяну – до 8%, а нікотинових подушечок – до 5%. Розрахунок показує, що використання електронних сигарет збільшилося приблизно в 3,7 раза, кальяну – у 2,4 раза, а нікотинових подушечок – у 6,3 раза.

ВООЗ однозначно застерігає, що новітні нікотинові продукти не є безпечними альтернативами. Аерозоль ТВЕН містить нікотин, важкі метали (свинець, нікель), а також низку канцерогенних речовин у концентраціях, що не набагато нижчі від тих, що містяться в традиційних сигаретах [1]. Щодо вейпів, наукові дані вказують на ризики хронічних захворювань дихальних шляхів, серцево-судинної системи та ушкоджень легень. Таким чином, заміна сигарет на ТВЕН або вейп не вирішує, а лише трансформує проблему нікотинової залежності.

При аналізі нормативно-правового регулювання в міжнародному та національному контексті встановлено, що Глобальна система боротьби з тютюнопалінням базується на Рамковій конвенції ВООЗ із боротьби проти тютюну (РКБТ) – міжнародній угоді, яку підтримали 183 країни світу. Україна також приєдналася до неї у 2006 році. [1]. РКБТ є обов'язковим міжнародним договором, що встановлює мінімальні стандарти щодо оподаткування, маркування, заборони реклами, бездимного середовища та підтримки відмови від куріння. Країни ЄС додатково керуються Директивою 2014/40/ЄС [11], яка значно розширила вимоги щодо маркування (65% площі упаковки під попередження) та ввела заборону на ароматизовані тютюнові вироби.

При цьому національне законодавство України представлено такими нормативно-правовими актами:

1. Закон України № 2899-IV «Про заходи щодо попередження та зменшення вживання тютюнових

виробів і їх шкідливого впливу на здоров'я населення» (2005) [12] – регламентує захист від вторинного диму, перелік заборонених для куріння місць та вимоги до медичних попереджень;

2. Закон України № 481/95-ВР «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту... тютюнових виробів, рідин, що використовуються в електронних сигаретах» [13] – регламентує ліцензування та правовий статус рідин для вейпів;

3. Закон України № 270/96-ВР «Про рекламу» [14] – забороняє будь-яку рекламу тютюнових виробів, спрямовану на підвищення їх соціальної привабливості;

4. Розпорядження КМУ № 530-р (2018) [15] – Національний план заходів щодо НІЗ, що містить семирічний графік підвищення акцизів на 20% щорічно.

5. Закон України № 1978-IX (2021) «Про внесення змін до деяких законів України щодо охорони здоров'я населення від шкідливого впливу тютюну» [16] – «дорожня карта» імплементації Директиви 2014/40/ЄС щодо новітніх пристроїв;

Реалізація антитютюнових заходів в Україні має змішаний ефект. Оподаткування працює ефективно, забезпечивши зростання надходжень із 18 млрд грн у 2013 році до 54,7 млрд грн у 2020 році, хоча ціни на пачку сигарет залишаються значно нижчими, ніж у країнах ЄС. Медичні попередження та бездимне середовище виконуються частково, контроль формальний, а заборона реклами не охоплює цифровий простір. Допомога у відмові від куріння є критично недостатньою, що разом із моральним старінням заходів обмежує їхню ефективність.

Висновки. У ході проведеного дослідження встановлено, що «нікотинова епідемія» в Україні набирає нових форм. Після піку воєнного куріння

(28% у 2022 р.) традиційне куріння дещо знизлося, але загальна поширеність споживання нікотиновмісної продукції, включно з ТВЕН та електронними сигаретами, залишається високою – 17–24% – і не демонструє стабільного зниження. Після «воєнного стресу» сформувався масив нових стійких залежностей, наслідки яких можуть проявлятися протягом 10–20 років у вигляді зростання неінфекційних, в першу чергу, онкологічних та серцево-судинних захворювань.

Показано, що ринок нікотиновмісних виробів трансформується, а маркетинг «безпечної альтернативи» становить загрозу для вразливих груп населення. Підтверджено, що вітчизняна законодавча база формально відповідає міжнародним стандартам, проте її виконання вкрай недостатнє: графічні попередження не оновлювалися

з 2012 р., у значній кількості закладів порушують заборону куріння, відсутнє регулювання ТВЕН у громадських місцях та ліквідовано гарячу лінію підтримки відмови від куріння.

Підтверджено, що найефективнішим заходом профілактики поширеності куріння серед населення України залишається акцизна політика, проте низька вартість сигарет порівняно з ЄС обмежує її стримуючий вплив. Для реальної профілактики нікотинової залежності потрібне комплексне поєднання законодавчих, освітніх, медико-профілактичних та комунікаційних заходів, які, першочергово, мають бути сфокусовані на молоді та жінках репродуктивного віку, з метою збереження генофонду нації. Це має стати однією з пріоритетних стратегій нової системи охорони громадського здоров'я України.

ЛІТЕРАТУРА:

1. WHO report on the global tobacco epidemic, 2021: addressing new and emerging products. Geneva : World Health Organization, 2021. URL: <https://www.who.int/publications/i/item/9789240032095>.
2. Global Adult Tobacco Survey (GATS): Ukraine country report. Kyiv : Ministry of Health of Ukraine; World Health Organization; Centers for Disease Control and Prevention, 2017. URL: <https://www.who.int/publications/i/item/9789241512695>.
3. Вживання тютюну та електронних сигарет серед населення України (червень 2022) : результати дослідження. Київ : Київський міжнародний інститут соціології, 2022. URL: <https://www.kiis.com.ua/?lang=ukr&cat=reports&id=1121&page=1>
4. GBD 2019 Tobacco Collaborators. Spatial, temporal, and demographic patterns in prevalence of smoking tobacco use and attributable disease burden in 204 countries and territories, 1990–2019: a systematic analysis from the Global Burden of Disease Study 2019. *The Lancet*. 2021. Vol. 397, no. 10292. P. 2337–2360. doi: 10.1016/S0140-6736(21)01169-7.
5. Thun M. J., Carter B. D., Feskanich D. et al. 50-year trends in smoking-related mortality in the United States. *New England Journal of Medicine*. 2013. Vol. 368, no. 4. P. 351–364. DOI: 10.1056/NEJMsa1211127
6. Ставлення до антитютюнових заходів в Україні : аналітичний звіт. Київ : Київський міжнародний інститут соціології, 2019. URL: https://www.kiis.com.ua/materials/pr/20220628_n/A4%20Omnibus%202022.pdf.
7. Вживання тютюну в Україні (травень 2021) : аналітичний звіт. Київ : Київський міжнародний інститут соціології, 2021. URL: <https://kiis.com.ua/?lang=ukr&cat=reports&id=1025&page=8&y=2021>.
8. Тютюновий моніторинг в Україні : основні результати. Київ : ГО «Життя» ; Київський міжнародний інститут соціології, 2024. URL: <https://center-life.org/wp-content/uploads/2024/11/Analitichnyy-zvit-Omnibus-2024.pdf>.
9. Поширеність вживання тютюнових та нікотиновмісних виробів в Україні (2025). Київ : Київський міжнародний інститут соціології, 2025. URL: <https://www.kiis.com.ua/?lang=ukr&cat=reports&id=1600&page=1>.
10. Вживання тютюну під час війни в Україні: комплексний моніторинговий звіт (2022). Київ: Київський міжнародний інститут соціології, 2022. URL: https://www.kiis.com.ua/materials/pr/20220628_n/Omnibus%20KIIS%202022.pdf.
11. Directive 2014/40/EU of the European Parliament and of the Council of 3 April 2014 on the approximation of the laws, regulations and administrative provisions of the Member States concerning the manufacture, presentation and sale of tobacco and related products. *Official Journal of the European Union*. 2014. URL: https://health.ec.europa.eu/system/files/2016-11/dir_201440_en_0.pdf.
12. Закон України «Про заходи щодо попередження та зменшення вживання тютюнових виробів...» № 2899-IV від 22.09.2005. Відомості Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2899-15#Text>.
13. Закон України «Про рекламу» № 270/96-ВР від 03.07.1996. Відомості Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/270/96-%D0%B2%D1%80#Text>.
14. Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо охорони здоров'я населення від шкідливого впливу тютюну» № 1978-IX від 16.11.2021. Відомості Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1978-20#Text>.
15. Розпорядження Кабінету Міністрів України № 530-р від 13.06.2018 «Про затвердження національного плану заходів щодо неінфекційних захворювань до 2030 року». Урядовий портал. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/530-2018-%D1%80#Text>.
16. Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо охорони здоров'я населення від шкідливого впливу тютюну» № 1978-IX від 16.11.2021. Відомості Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1978-20#Text>.

REFERENCES:

1. World Health Organization. WHO report on the global tobacco epidemic, 2021: addressing new and emerging products. Geneva, Switzerland: World Health Organization. Retrieved from: <https://www.who.int/publications/i/item/9789240032095>
2. World Health Organization; Ministry of Health of Ukraine; Centers for Disease Control and Prevention. Global Adult Tobacco Survey (GATS): Ukraine country report. Kyiv, Ukraine: World Health Organization. Retrieved from: <https://www.who.int/publications/i/item/9789241512695>
3. Kyivskiy mizhnarodnyi instytut sotsiologii. Vzhivannia tiutiunu ta elektronnykh syharet sered naseleння Ukrainy (cherven 2022): rezultaty doslidzhennia [Tobacco and e-cigarette use among the population of Ukraine (June 2022): research results]. Kyiv, Ukraine: Kyivskiy mizhnarodnyi instytut sotsiologii. Retrieved from: https://www.kiis.com.ua/materials/pr/20220628_n/Omnibus%20KIIS%202022.pdf
4. GBD 2019 Tobacco Collaborators. (2021). Spatial, temporal, and demographic patterns in prevalence of smoking tobacco use and attributable disease burden in 204 countries and territories, 1990-2019: a systematic analysis from the Global Burden of Disease Study 2019. *The Lancet*, Vol. 397, no. 10292. P. 2337–2360. doi: 10.1016/S0140-6736(21)01169-7.
5. Thun, M.J., Carter, B.D., Feskanich, D., et al. (2013). 50-year trends in smoking-related mortality in the United States. *New England Journal of Medicine*, Vol. 368, no. 4. P. 351–364. DOI: 10.1056/NEJMs1211127
6. Kyivskiy mizhnarodnyi instytut sotsiologii. Stavleńnia do antytiutiunovykh zakhodiv v Ukraini: analitychnyi zvit [Attitudes toward anti-tobacco measures in Ukraine: analytical report]. Kyiv, Ukraine: Kyivskiy mizhnarodnyi instytut sotsiologii. Retrieved from: https://www.kiis.com.ua/materials/pr/20220628_n/A4%20Omnibus%202022.pdf
7. Kyivskiy mizhnarodnyi instytut sotsiologii. Vzhivannia tiutiunu v Ukraini (traven 2021): analitychnyi zvit [Tobacco use in Ukraine (May 2021): analytical report]. Kyiv, Ukraine: Kyivskiy mizhnarodnyi instytut sotsiologii. Retrieved from: <https://kiis.com.ua/?lang=ukr&cat=reports&id=1025&page=8&y=2021>.
8. Hromadska orhanizatsiia «Zhyttia»; Kyivskiy mizhnarodnyi instytut sotsiologii. Tiutiunovy monitorynh v Ukraini: osnovni rezultaty [Tobacco monitoring in Ukraine: key results]. Kyiv, Ukraine: Hromadska orhanizatsiia «Zhyttia». Retrieved from: <https://center-life.org/wp-content/uploads/2024/11/Analitychnyy-zvit-Omnibus-2024.pdf>
9. Kyivskiy mizhnarodnyi instytut sotsiologii. Poshyrenist vzhivannia tiutiunovykh ta nikotynovmisnykh vyrobiv v Ukraini [Prevalence of tobacco and nicotine product use in Ukraine]. Kyiv, Ukraine: Kyivskiy mizhnarodnyi instytut sotsiologii. Retrieved from: <https://www.kiis.com.ua/?lang=ukr&cat=reports&id=1600&page=1>.
10. Kyivskiy mizhnarodnyi instytut sotsiologii. Vzhivannia tiutiunu pid chas viiny v Ukraini: kompleksnyi monitorynhovy zvit [Tobacco use during the war in Ukraine: comprehensive monitoring report]. Kyiv, Ukraine: Kyivskiy mizhnarodnyi instytut sotsiologii. Retrieved from: https://www.kiis.com.ua/materials/pr/20220628_n/Omnibus%20KIIS%202022.pdf
11. European Parliament; Council of the European Union. Directive 2014/40/EU. Official Journal of the European Union. Brussels, Belgium: European Union. Retrieved from: https://health.ec.europa.eu/system/files/2016-11/dir_201440_en_0.pdf.
12. Verkhovna Rada Ukrainy. Zakon Ukrainy Pro zakhody shchodo poperedzhennia ta zmenshennia vzhivannia tiutiunovykh vyrobiv [Law of Ukraine on measures to prevent and reduce tobacco use] No. 2899-IV. Kyiv, Ukraine: Verkhovna Rada Ukrainy. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2899-15#Text>.
13. Verkhovna Rada Ukrainy. Zakon Ukrainy Pro reklamu [Law of Ukraine on Advertising] No. 270/96-VR. Kyiv, Ukraine: Verkhovna Rada Ukrainy. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/270/96-%D0%B2%D1%80#Text>.
14. Verkhovna Rada Ukrainy. Zakon Ukrainy Pro vnesennia zmin do deiakyykh zakoniv Ukrainy shchodo okhorony zdorovia naseleńnia vid shkidlyvoho vplyvu tiutiunu [Law of Ukraine on amendments to protect public health from tobacco harm] No. 1978-IX. Kyiv, Ukraine: Verkhovna Rada Ukrainy. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1978-20#Text>.
15. Kabinet Ministriv Ukrainy. Rozporiadzhennia Pro zatverdzhennia natsionalnoho planu zakhodiv shchodo neinfektsiynykh zakhvoriuvan do 2030 roku [Resolution approving the national action plan for non-communicable diseases until 2030] No. 530-r. Kyiv, Ukraine: Kabinet Ministriv Ukrainy. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/530-2018-%D1%80#Text>.
16. Verkhovna Rada Ukrainy. Zakon Ukrainy Pro vnesennia zmin do deiakyykh zakoniv Ukrainy shchodo okhorony zdorovia naseleńnia vid shkidlyvoho vplyvu tiutiunu [Law of Ukraine on amendments to protect public health from tobacco harm] No. 1978-IX. Kyiv, Ukraine: Verkhovna Rada Ukrainy. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1978-20#Text>.

Дата першого надходження статті до видання: 31.03.2026
 Дата прийняття статті до друку після рецензування: 29.04.2026
 Дата публікації (оприлюднення) статті: 28.05.2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії
 відкритого доступу (CC BY 4.0)